

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Υπεύθυνη Τμήματος Ιστορίας: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΜΙΑΤΟΣ ΣΥΡΜΟΣ

ΟΜΑΔΑ Α

A1. Να ορίσετε με συντομία τους παρακάτω ιστορικούς όρους:

- α) Φροντιστήριο Τραπεζούντας
- β) Οργανικός Νόμος
- γ) Συμφωνία της Άγκυρας (10 Ιουλίου 1930)

Μονάδες 15

A2. Να αντιστοιχήσετε τα ονόματα της στήλης Α με τις πολιτικές ενέργειες στις οποίες προέβησαν ή συμμετείχαν, όπως αναγράφονται στη στήλη Β (ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει):

ΟΝΟΜΑΤΑ	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ
Α. Φούμης	1. Με την παρουσία του κηρύχθηκε και επίσημα η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα στη 1 Δεκεμβρίου 1913.
Β. Βενιζέλος	2. Υπέδειξε στους Κρήτες την ανάγκη λαϊκών κινητοποιήσεων, για την κήρυξη της ένωσης με την Ελλάδα, πριν την έκδοση του επίσημου Ψηφίσματος της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα (24 Σεπτεμβρίου 1908).
Γ. Κωνσταντινίδης	3. Τύπωσε και κυκλοφόρησε χάρτη που όριζε τα σύνορα της προτεινόμενης ποντιακής δημοκρατίας.
Δ. Κεμάλ	4. Υπουργός της «Προσωρινής Κυβερνήσεως της Κρήτης».
Ε. Βασιλιάς Κωνσταντίνος	5. Πρότεινε στον Έλληνα υπουργό εξωτερικών Μπαλτατζή συνεργασία με τους Κούρδους και τους Αρμένιους εναντίον του κινήματος του Κεμάλ.
Στ. Μητροπολίτης Χρύσανθος	6. Πίστευε ότι η λύση του εθνικού ζητήματος της Κρήτης θα ωρίμαζε με συνεχείς παραστάσεις.
Ζ. Θεοτόκης	7. Έγινε δεκτός ως ηγέτης στην Τραπεζούντα, όπου ήταν ακόμη νωπές στους κατοίκους οι μνήμες από τις σφαγές και τις εχθροπραξίες.
Η. Πρίγκιπας Γεώργιος	8. Μετά τη Σύμβαση της Λοζάνης, επιθυμούσε τη διευθέτηση των οικονομικών διαφορών και την αναγνώριση του εδαφικού καθεστώτος μεταξύ των δύο χωρών.
Θ. Γερμανός Καραβαγγέλης	9. Σε πάνδημο συλλαλητήριο στο Ηράκλειο (21 Μαρτίου) μίλησε ανοικτά για την απαράδεκτη ξένη ανάμειξη και κάλεσε το λαό σε καθολική συμπαράσταση προς τους επαναστάτες.
	10. Εμφανίστηκε στη Συνδιάσκεψη του Λονδίνου με υπερβολικές απαιτήσεις

Μονάδες 10

B1. Πώς αξιολογείται η αποτελεσματικότητα του έργου της ΕΑΠ με δεδομένες τις δυσχέρειες που αντιμετώπιζε στην εκτέλεση του έργου της;

Μονάδες 12

B2. Να αναφερθείτε στην έκρηξη και εξάπλωση της κρητικής επανάστασης του Θερίσου (μονάδες 9) και στην αντίδραση της Αθήνας απέναντι στο γεγονός αυτό (μονάδες 4).

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ Β

ΘΕΜΑ Γ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στις εξής ερωτήσεις:

α] ποια υπήρξε η στάση που τήρησε ο Βενιζέλος απέναντι στις εθνικές διεκδικήσεις των Ποντίων στο Συνέδριο Ειρήνης στο Παρίσι (μονάδες 8), β] πώς αντέδρασαν οι Πόντιοι και ο εκπρόσωπος των εθνικών τους διεκδικήσεων Χρύσανθος στις προτάσεις του Βενιζέλου (μονάδες 10) και γ) ποια υπήρξε η στάση των Μ. Δυνάμεων στην προοπτική ίδρυσης ανεξάρτητου ποντιακού κράτους ; (μονάδες 7)

Μονάδες 25

Πηγή 1

Ο Βενιζέλος στις 17/30 Δεκεμβρίου 1918 υπέβαλε προς το Ανώτατο Συμμαχικό Συμβούλιο (αντιπροσώπων ΗΠΑ, Βρετανίας, Γαλλίας και Ιταλίας), κατά τις προκαταρκτικές διαδικασίες του Συνεδρίου για την Ειρήνη, υπόμνημα με τις εθνικές διεκδικήσεις της Ελλάδας. Στο υπόμνημα ο Βενιζέλος πρότεινε για τον Πόντο συμπερίληψη του βιλαετίου της Τραπεζούντας στο υπό σύσταση αρμενικό κράτος, εντός του οποίου θα διατηρούσε διοικητική αυτονομία. [...] Στην πρώτη συνάντηση με τον Χρύσανθο, ο Βενιζέλος, πιεσμένος καθώς ήταν από τις εξελίξεις στο ζήτημα της Σμύρνης είδε με δυσφορία το ζήτημα και αρχικά απέρριψε οποιαδήποτε αναμόχλευσή του. Την επομένη όμως αφού άκουσε τον Χρύσανθο και τα στοιχεία που παρέθεσε παραδέχθηκε τη λανθασμένη αντίληψη που είχε έως τότε και τους κακούς χειρισμούς που έκανε και συμφώνησε να υποβάλει ο Χρύσανθος υπόμνημα στο Συνέδριο της Ειρήνης στο οποίο, χωρίς να απορρίπτεται η ίδρυση ομοσπονδίας Πόντου και Αρμενίας, να ζητείται η ίδρυση ελληνικού αυτόνομου κράτους, ανεξαρτήτου από το αρμενικό, αλλά σε καμία περίπτωση ένταξη του Πόντου στην Αρμενία. Ακόμη συμφωνήθηκε να συνεχίσει την προσπάθεια ενημέρωσης όλων των πολιτικών που έλαβαν μέρος στη Συνδιάσκεψη και μάλιστα ζήτησε ο Βενιζέλος όπου αντικρούουν τα λεγόμενα του Χρύσανθου με επιχειρήματα του Βενιζέλου να μη διστάσει να διαψεύσει αυτά που είχε υποστηρίξει ο Βενιζέλος

«Οι προσπάθειες των Ελλήνων του Πόντου για αυτοδιάθεση κατά το τέλος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας 1916-1922», Ευρυπίδης Γεωργανόπουλος.

Πηγή 2

Κύρια μέριμνα του Χρύσανθου σε εκείνη τη φάση υπήρξε η αποτροπή της ένταξης της περιοχής της Τραπεζούντας στην Αρμενία, η οποία παρουσιαζόταν πολύ πιθανή.²⁹ Ως κύρια επιχειρήματα για τη θέσπιση του αυτόνομου ποντιακού κράτους και τη μη υπαγωγή της περιοχής στην Αρμενία εξέθεσε κυρίως τη δημογραφική εικόνα της περιοχής, καθώς υπολόγιζε, αυθαίρετα ίσως, τους Έλληνες [και τους μουσουλμάνους

της περιοχής διαπιστώνοντας] αριθμητική ισοδυναμία. Από την άλλη, τόνιζε την εθνοτική ανομοιογένεια του μουσουλμανικού πληθυσμού και την απώτερη ελληνική καταγωγή πολλών από τους μουσουλμάνους. Ως κύριο επιχείρημα κατά της ένταξης του Πόντου σε ένα αρμενικό κράτος εκτίθεται η μικρή αριθμητική ισχύς του αρμενικού στοιχείου της περιοχής. Επιπλέον, τόνιζε ιδιαίτερα το γεγονός ότι στη διάρκεια του πολέμου με την αποχώρηση των τουρκικών αρχών η πολιτική αρχή δόθηκε στον ίδιο, κάτι που αναγνώρισαν και οι Ρώσοι και αυτό το θεωρούσε επιβεβαίωση του ελληνικού χαρακτήρα της περιοχής.³⁰

Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού, Μικρά Ασία, Μητροπολίτης Χρύσανθος

Πηγή 3

Από τις σημαντικότερες συναντήσεις που είχε [ο Χρύσανθος] κατά τη διάρκεια του συνεδρίου ήταν εκείνη με τον πρόεδρο των ΗΠΑ, Γουίλσον, στις 3/16 Μαΐου 1919. Αφού ανέπτυξε πάλι τις θέσεις του, στηριζόμενος στο δόγμα της αυτοδιάθεσης των λαών, ζήτησε να υπαχθεί ο Πόντος υπό αμερικανική εντολή, όπως και η Αρμενία, οπότε έτσι ίσως και να κατάφερνε στην περιοχή να δημιουργήσει μια ομοσπονδία με την Αρμενία. Ο Γουίλσον άκουσε με ενδιαφέρον τις προτάσεις του, χωρίς να δεσμευτεί, και υποσχέθηκε πως «θα πράξωμεν παν το δυνατόν διά τον λαόν σας!»

Μητροπολίτης Τραπεζούντας Χρύσανθος – Ο «Άγιος» διοικητής, υπερασπιστής του Ποντιακού Ελληνισμού, Καθημερινή, 6/9/2025

ΘΕΜΑ Δ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε:

α. τι προέβλεπε το κείμενο των μεταρρυθμίσεων (1906) στο οποίο κατέληξαν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ του Βενιζέλου, της ελληνικής κυβέρνησης και των Μεγάλων Δυνάμεων για το κρητικό ζήτημα (μονάδες 15) και β. πώς προώθησε το ζήτημα της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα η ίδρυση της Πολιτοφυλακής κατά την διάρκεια της Αρμοστείας του Αλέξανδρου Ζαΐμη (μονάδες 10);

Μονάδες 25

Πηγή 1

Με βάση την έκθεση της διεθνούς επιτροπής οι Ευρωπαίοι εκπρόσωποι κατέληξαν σε δύο διαπιστώσεις: α) η μόνη βιώσιμη λύση για το Κρητικό ζήτημα ήταν η ένωση και β) η στάση του πρίγκιπα Γεωργίου παρεμπόδιζε την ομαλή, προσωρινή έστω, διαρρύθμιση των εσωτερικών πολιτικών πραγμάτων του νησιού. [...]

Όσον αφορά στα θέματα εσωτερικής διοίκησης της Κρήτης αποφασίστηκε : α) η αποχώρηση των διεθνών στρατευμάτων μετά την αποκατάσταση της τάξης στο νησί, β) η αναδιάρθρωση της χωροφυλακής και η δημιουργία πολιτοφυλακής από Έλληνες αξιωματικούς που θα διαγράφονταν από τις τάξεις του Ελληνικού στρατού, γ) η χορήγηση νέου δανείου 9.300.000 γαλλικών φράγκων και η αναστολή έως το 1911 της πληρωμής των τόκων του αρχικού δανείου, δ) η αναθεώρηση του κρητικού συντάγματος, ε) η εκχώρηση στον βασιλιά της Ελλάδας του δικαιώματος να διορίζει εκείνος τον ύπατο αρμοστή έπειτα από έγκριση των Δυνάμεων.

Ιστορία των Ελλήνων, том 14, εκδ. Δομή

Πηγή 2

Τον Απρίλιο του 1908 ο Ζαΐμης προέβη στην ανακοίνωση της σταδιακής ανάκλησης των διεθνών στρατευμάτων, η οποία έλαβε χώρα το καλοκαίρι του 1908. [...] Στις 13 Οκτωβρίου 1907 συγκροτήθηκε η Πολιτοφυλακή της Κρήτης, που εξελίχθηκε σε σημαντικό παράγοντα στους Βαλκανικούς πολέμους (Δετοράκης, 1990, 451). [...] Τον Δεκέμβριο του 1906 πραγματοποιήθηκε η άφιξη των Ελλήνων αξιωματικών, οι οποίοι θα επόπτευαν τους Κρήτες που αποτέλεσαν το κυρίως σώμα της Πολιτοφυλακής. Επρόκειτο για στρατό της Κρήτης, εντούτοις ονομάστηκε «πολιτοφυλακή» προς αποφυγή αντιδράσεων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία. [...] Η επίσημη ίδρυση της πραγματοποιήθηκε στις 1/13 Οκτωβρίου 1907. Η δύναμή της για το έτος 1907 ορίστηκε σε 41 αξιωματικούς, 114 υπαξιωματικούς και 1000 πολιτοφύλακες με έδρα τα Χανιά. Ενώ αντιστοιχώς για τα έτη 1907-1908 το σύνολο ορίστηκε σε 1255. Τον Απρίλιο του 1908 οι Ευρωπαίοι πρόξενοι εξέφρασαν την ικανοποίησή τους σχετικά με την εικόνα του τάγματος στα Χανιά σε σχετική επιθεώρηση με τον Ύπατο Αρμοστή και έκαναν σαφή την πρόθεσή τους να προβούν στη σταδιακή ανάκληση των στρατευμάτων τους μέχρι την οριστική τους αποχώρηση το 1909.

Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία Βιργινίας Δακανάλης, «Το Κρητικό Ζήτημα, 1906-1913: οι Μεγάλες Δυνάμεις και η πορεία προς την Ένωση»

Πηγή 3

Η Επιτροπή υπέβαλε την έκθεσή της στις Μεγάλες Δυνάμεις, στην οποία και υποδείκνυε τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις για τη διοίκηση του νησιού. Σύμφωνα με την εισήγηση της επιτροπής, οι Δυνάμεις αποφάσισαν τα ακόλουθα: μεταρρύθμιση της Κρητικής Χωροφυλακής και σύσταση Πολιτοφυλακής υπό τη διοίκηση Ελλήνων αξιωματικών, αφού διαγράφονταν πρώτα από τους ελληνικούς στρατιωτικούς καταλόγους. Ανάκληση των Διεθνών Στρατευμάτων, υπό την προϋπόθεση ότι θα σχηματίζονταν η Χωροφυλακή και η Πολιτοφυλακή, θα τίθενταν υπό τις διαταγές του Ύπατου Αρμοστή, θα αποκαθίστατο η τάξη και θα εξασφαλιζόταν η προστασία του μουσουλμανικού πληθυσμού. [...] Παράλληλα, στο ίδιο έγγραφο περιλαμβανόταν σύσταση των Δυνάμεων προς τους γενικούς προξένους, σύμφωνα με την οποία καλούνταν να απευθύνονται για τις τρέχουσες υποθέσεις στους υπεύθυνους συμβούλους της Κρητικής Κυβέρνησης, των οποίων η διοικητική εξουσία με αυτόν τον τρόπο θα διευρυνόταν, χωρίς από την άλλη να προσβληθεί το προσωπικό γόητρο του Αρμοστή. [...] Οι αποφάσεις αυτές ικανοποιούσαν τον Βενιζέλο και την παράταξή του.

Εμμανουήλ Γ. Χαλκιαδάκης Κρήτη, 1898 – 1913 Από την «Αυτονομία» στην Ένωση με την Ελλάδα Πολιτική, Κοινωνία και Εκκλησία μέσα από τη φαινομενική Αυτονομία και το Ενωτικό Αίτημα Περιφέρεια Κρήτης Ηράκλειο Κρήτης 2013

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!